

La început de septembrie, raioanele pilot Cahul, Orhei și Ungheni au documentat bilanțul evaluării celor patru instituții rezidențiale aflate pe teritoriul lor. Evaluarea a fost efectuată în vara curentă și avem la dispoziție nu doar ultimele cifre, dar și concluziile de rigoare, situație care ne face să înțelegem câți copii și pentru care motiv și-au găsit refugiu permanent în școlile -internate sau alte tipuri de instituții rezidențiale. În calitate de surse credibile îi avem pe Valeriu Popa, șef de secție asistență socială Orhei, Elena Bacalu, specialist principal în protecția drepturilor copilului, Direcția educație tineret și sport din Cahul și Aurelia Vacarciuc, șef secție asistență socială din raionul Ungheni. Toți trei cunosc în profunzime situația din teritoriile patronate, muncesc cu dăruire și profesionalism, manifestând o deosebită deschidere și amabilitate față de presă.

Așadar:

1. La Gimnaziul-internat din Orhei au fost evaluați 393 de copii plasați în instituție, 140 dintre care sînt originari din Orhei, 224 din satele apropiate și 21 din alte raioane. 375 din cei 394 merg acasă în zilele de odihnă și doar 17 copii din totalul monitorizat se află permanent în instituție. 122 necesită serviciile de zi ale școlii internat.

Curioase, și totodată binecunoscute, sînt motivele instituționalizării, motive care vorbesc despre situația socială generală din Moldova. Prin urmare: părinți plecați în străinătate – 58; sărăcie , șomaj, lipsa unui spațiu locativ adecvat – 58, decesul unuia dintre părinți – 53; divorț – 50; mame singure – 38; părinți cu disabilități sau bolnavi – 23; violența casnică sau consum excesiv de alcool - 22, copii orfani – 22; părinți lipsiți de drepturi părintești – 18; lipsa școlii cu predare în limba română – 9, probleme de sănătate – 7; părinte privat de libertate – 4 și abuz sexual – 1.

Secția asistență socială a reușit sa reintegreze 79 copii în familiile lor biologice, dintre care 20 vor fi susținuți financiar.

2. În regiunea-pilot Cahul au fost supuse evaluării școlile de tip internat din Cahul și Crihana Veche, respectiv cu 231 și 128 de copii plasați în instituții. Datele vor urma în paralel. La Cahul copii care stau în instituție permanent este de 153/95.

Cei care merg acasă în zilele de odihnă constituie 30/12. La capitolul “motivele instituționalizării”, situația este aproape trasă la îndigou cu celelalte zone supuse testărilor – condiții precare de viață, părinți plecați peste hotare, abuz de alcool, pușcărie etc.etc. Numărul copiilor reintegrați care au nevoie de suport financiar este de 26 și respectiv 11

3. La Ungheni situația are specificul ei. Numărul total al copiilor din internat, la începutul anului școlar 2004-2005 a fost de 307. Rețineți, la finele anului de învățămînt erau 329. Pînă la moment au fost evaluați 142 copii. Radiograma socială ne indică următoarea configurație statutară: 5 copii sînt orfani, 23 propuși pentru reintegrare totală, 21 vor fi integrați total cu suport familial, 30 merg zilnic acasă, iar 100 doar în zilele de odihnă. În acest an de studii au fost depuse 24 de cereri pentru admiterea copiilor în Gimnaziul-internat din Ungheni. Doar 6 cereri au fost studiate și evaluate, altele 18 dosare fiind pregătite pentru a le prezenta Comisiei raionale pentru protecția copilului aflat în dificultate.

Concluzia generală pentru toate trei zone-polot este că primăria și comunitatea nu cunosc situația familiilor în dificultate, fapt care generează îndepărtarea copilului de părinți. Cu atît mai mult, majoritatea copiilor evaluați pot să se întoarcă chiar de mîine în familiile lor cu un mic suport financiar.

Nº9-11

august-septembrie

2005

Buletin informativ editat de Consorțiul EveryChild în colaborare cu Ministerul Sănătății și Protecției Sociale

Zilele trecute a sunat la oficiu EveryChild domnul Efim Sergentu. Un om deosebit, dar care a avut un destin tragic.La cei 66 de ani ai săi dumnealui ne-a mărturisit că este foarte impresionat de spoturile video cu genericul „Cheamă viitorul acasă”, difuzate de posturile de televiziune Moldova 1 și Pro TV Chișinău.Bătrînul ne-a destăinuit că spoturile îi provoacă lacrimi și amintiri triste din copilărie. „Eu n-am avut parte de o copilărie fericită, pentru că tata a murit pe front,iar mama a fost ridicată în Siberia”, mărturisii dumnealui.

Războiul, precum bine știm fiecare, a curmat viața a zeci de mii de oameni din Moldova, lăsînd în urmă mii de copii orfani.Autoritățile de atunci au înființat casele de tip internat pentru a le oferi copiilor rămași fără îngrijire părintească acoperiș deasupra capului și o bucată de pîine.”Nimic în lume nu poate înlocui căldura și dragostea părintească”, adăugă domnul Efim. Astfel, mii de copii care au avut de suferit în urma pierderii părinților, au fost loviți aspru de soartă pentru a doua oară, atunci cînd casele de tip internat au fost concepute ca o cazarmă cu regim de viață special.”Spoturile îmi readuc în memorie ecoul aceluia război și acelor timpuri și nu înțeleg de ce mii de copiii astăzi sînt supuși aceluiași regim de cazarmă, asemenea orfanilor de după război, știind foarte bine că majoritatea dintre ei au părinți în viață” se întreabă dumnealui.În urma evaluării fiecărui copil din internatele de la Orhei, Cahul și Ungheni de către un grup de specialiști din aceste localități s-a descoperit că motivele aflării lor în internate

sînt sărăcia, mentalitatea potrivit căreia internatul oferă o șansă mai bună fiecărui copil, precum și aflarea părinților la munci peste hotare.”Sînt convins că părinții acestor copii din internate nu știu că prin gestul lor ei distrug personalitatea și chiar viitorul propriilor copii, ei rămînînd stigmatizați pe viață ca oameni de categoria a doua, asemenea copiilor din generația mea care poartă în suflet ecoul războiului, tragedie în urma căreia ei au rămas orfani pe viață...”Și după șaizeci de ani, de la război,autoritățile din Moldova continuă să susțină casele de tip internat după aceleași norme morale și educaționale?!

*A dialogat
Anatol MĂMĂLIGĂ*

P.S. Consorțiul EveryChild aduce sincere mulțumiri și felicitări echipei de creație a Studioului Independent Național din Moldova și personal regizorului Sorin Bucătaru pentru măiestria și înțelepciunea de care au dat dovadă atunci cînd au reușit să imortalizeze lacrimile și durerea copiilor din internatele din Moldova, durere care nu diferă de suferințele domnului Efim Sergentu la cei 66 de ani ai săi, rămas orfan în urma războiului cu șaizeci de ani în urmă

A.M.

Doctorul spune că e mai ieftin să previi decât să tratezi

Cauze și efecte

Sîntem datori să oferim copiilor ceea ce le aparține - fericirea

Interviu cu Elena BACALU, specialist principal în domeniul protecției drepturilor copilului, Cahul

Fișier biografic

Elena BACALU: anul nașterii 1961, 29 iulie, satul Burlacu, raionul Cahul.
Studii: Universitatea pedagogică din Bălți, Academia de studii în domeniul administrării publice.

Activitatea profesională: metodist, inspector la Direcția de învățămînt Cahul, specialist principal. Căsătorită, o fiică.

Timp liber: calculatorul, muzica, florile, sportul.

- Cîte instituții pentru copii sînt la moment în raionul Cahul și care este situația la moment în vederea dezinstituționalizării?

- Pe teritoriul raionului Cahul sînt amplasate 4 instituții rezidențiale – două școli speciale pentru copii cu dizabilități, 1 – hipoacuzi și 1 gimnaziu-internat. În total sînt circa 600 de copii instituționalizați. Dat fiind faptul că am inițiat o colaborare fructuoasă cu mai mulți parteneri în domeniu și în special cu Every Child Moldova, fără exagerări, vreau să vă spun că raionul Cahul a mers cu cîțiva pași mai înainte decît alte raioane. Noi punem accent pe munca de integrare a copiilor în familie, fie în familia biologică, fie în una de asistenți parentali profesioniști. Reforma a început acum trei ani și putem face unele bilanțuri. În trei ani de activitate am reușit să întorcem în familii 70 de copii, alții 12 fiind plasați în familiile asistenților parentali profesioniști. Este mult mai important de a preveni instituționalizarea decît de a scoate copilul din internat sau din altă instituție. E ca și în cazul unei boli. Ce spune doctorul? Spune că profilaxia este și mai ieftină, și mai eficientă.

- Monitorizați aceste familii de risc, le ajutați cu ceva?

- Pentru noi este important că la Cahul nu am admis instituționalizarea în masă, așa cum s-a întîmplat prin alte

părți. Firește, lucrăm cu fiecare familie în parte, le explicăm, îi convocăm pe părinți la discuții sincere și, bineînțeles, în măsura posibilităților, îi ajutăm material. De aceste susțineri financiare s-au bucurat în raionul Cahul circa 150 de familii. Dar să știți că nu totdeauna problema se reduce numai la bani. Avem destul de multe familii care n-au fost ajutate material, dar în urma întîlnirilor cu specialiștii, totuși, au luat copiii acasă. Deoarece au înțeles că acasă copilului îi va fi mai bine. În general, munca cu părinții, în

special cu părinții care, haideți s-o spunem mai diplomatic, au niște restanțe la capitolul “grijă părintească”, e o muncă destul de grea care nu dă foloase de moment. Societatea noastră va simți aceste foloase într-un viitor nu atît de îndepărtat. De altfel, în acest context vreau să precizez că la Cahul a activat destul de productiv și Comisia psiho-pedagogică.

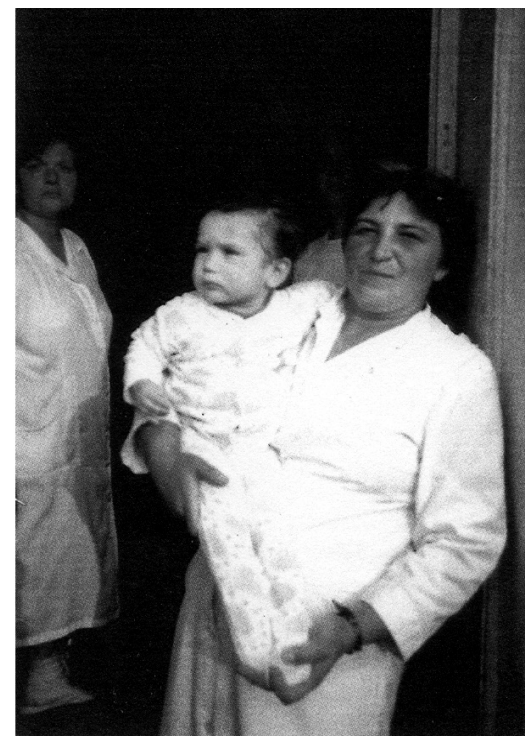
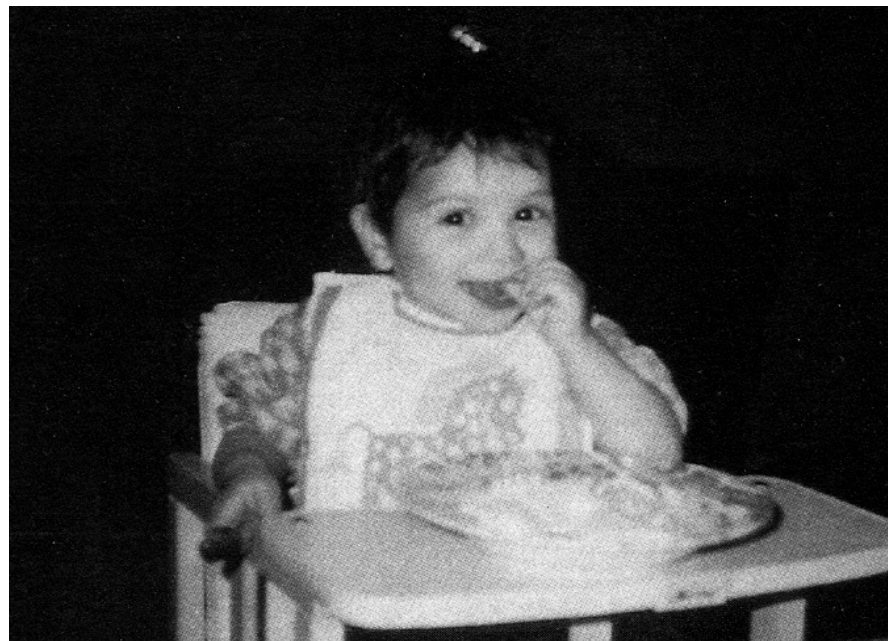
- Oricum, vin alți copii din alte familii nevoiașе care cer să fie plasați în internate.

- În acești trei ani de care vă vorbeam, 57 de copii au fost propuși a fi plasați în instituții speciale, dintre care: 12 au fost admiși, iar ceilalți au mers la școala normală. Recent am efectuat un studiu de specialitate și iată o constatare destul de curioasă. Din 12 elevi repetenți, niciunul nu a frecventat la vremea lui grădinița.

- Știm că pînă la 1 septembrie urmează a fi evaluat fiecare copil din instituții pentru a vedea raționamentele plasării lui acolo. Cum decurge acest proces la Cahul?

ABECEDAR

fi hrănit fiind luat în brațe (în contrast cu hrănitul cu sticluța care se face din poziția culcat) și ca, cel puțin un timp limitat, cineva să se joace cu el:

Tradițional, copiii din orfelinate, erau ținuti de la vîrsta suptului, pînă la grădinița, în grupe de aceeași vîrstă. Dotarea cu jucării și personal era insuficientă. Copiii petreceau marea majoritate a timpului, în încăperi care ofereau o stimulare monotona, totdeauna aceeași. Deseori, spațiul de mișcare necesar jocului a fost limitat prin legarea copiilor (Meierhofer & Keller 1966). Intre

timp, s-a ajuns la o nouă orientare. Scopul este o ocrotire asemănătoare cu cea din familie, în grupe mici, copiii avînd vîrste diferite cu ajutorul unui personal mai adecvat, ajutat de către copiii mai mari. Se pune un accent deosebit pe stimularea prin intermediul unui material de joc mai bogat, aflat tot timpul la dispoziția copiilor, prin dotarea mai atrăgătoare a încăperilor și prin diversificarea activităților efectuate cu copiii (citit, povestitul poveștilor, etc.)

În prezența unor condiții de orfelinat total nefavorabile în prima copilărie, apare “sindromul de deprivare” care, în trecut, a mai fost numit și “sindromul hospitalismului” sau “sindromul frustrării afective”.

Retardarea dezvoltării spirituale, pună la handicaparea spirituală, pasivitate și apatic, stereotipuri și manierisme (înainte de toate, stereotipul legănăturii), lipsa de inițiativă, autoafirmare insuficientă, crize de deznădejde, resemnare și refuzul activ al contactelor, frica de schimbare, dificultăți în relațiile cu adulții și copiii (Langemcier & Matejcek, 1975; Meierhofer & Keller, 1966).

Aceste forme extreme ale sindromului de deprivare nu se observă în instituțiile care lucrează cu grupe mici, asemănătoare celor familiare (Tizard 1977).

Sindromul clasic de deprivare, descris de către Spitz și alți autori, nu mai este întîlnit sau, este întîlnit foarte rar în orfelinatelor din Europa Centrală. Este evident că, dezvoltarea copiilor este strîns legată de calitatea ocrotirii.

1.2 Cercetări referitoare la fenomenul deprivării

Studiile cele mai elaborate referitoare la deprivarea copilului mic, se opresc, în general, asupra efectelor negative ale stimulării insuficiente asupra evoluției copilului. Deficitele, unele dintre ele foarte grave, se întîlnesc, de obicei, în domeniul 1) cognitiv 2) limbajului 3) social 4) motric și al motricității fine. Retardarea, este de obicei redată sub forma unei cuantificări evolutive care, trebuie interpretată asemănător cu cuantificarea inteligenței. Valorile cuprinse între 91-109, desemnează un stadiu evolutiv corespunzător vîrstei cronologice; valorile mai mari, sau mai mici, semnifică un avans, respectiv a retardare, în comparație cu grupele de aceeași vîrstă. Procedeele de testare obișnuite, măsoară nivelul de dezvoltare spirituală, motrică și psihosocială. Așa cum remarcă Emst (1983), indicatorul cantitativ al evoluției măsoară calitatea stimulării în relația cu obiceiurile vestice. El poate fi relativ ușor modificat prin schimbarea mediului social și nu poate spune nimic despre gradul de inteligență din anii următori, atîta timp cît se referă la “copii care au avut o naștere normală și nu au leziuni cerebrale” (1.c., s.8).

În contrast cu aceasta, te află opiniile fondatorilor cercetărilor referitoare la deprivare, Goldfarb, Spitz și Bowlby. Toți cei trei autori vădînd lipsa mamei din perioada primei copilării cauza handicapurilor persistente din zona personalității. Cel mai departe merge Spitz, care prognosticează tulburări fizice, intelectuale și afective.

O opinie opusă au fondatorii cercetărilor referitoare la deprivare, Goldfarb, Spitz și Bowlby. Toți acești autori văd menținerea tulburărilor persistente ale personalității în frustrarea datorată lipsei mamei în prima copilărie. Cele mai pesimiste previziunile are Spitz care prognosticează tulburări corporale, intelectuale și afective. Goldfarb și Bowlby cred că au stabilit tulburări intelectuale și afective în funcție de gravitatea deprivării - o incapacitate permanentă de a se lega afectiv de alte persoane (atacment), sau o serie de simptome psihopatologice ca depresia, anxietatea, ipohondria, comportamentul suicidal.

Goldfarb consideră că perioada critică pentru apariția unui handicap permanent, este frustrarea de mamă în primele șase luni de viață, Spitz, primul an de viață, Bowlby, vîrsta cuprinsă între trei luni și patru ani.

(Va urma)

ABECEDAR

Începînd cu acest număr, inserăm un ciclu de materiale privind cercetările științifice efectuate în lume despre situația copiilor din instituțiile rezidențiale, despre condițiile de educație și îngrijire din internate și influența lor asupra dezvoltării integrale a copiilor.

Svetlana RÎJICOV, doctor în psihologie,
expert instruire profesională în cadrul Proiectului
„Consolidarea Capacităților în Reforma Politicii Sociale în Moldova”

Începînd cu anii 30, au fost descrise tulburări evidente ale comportamentului și întârzieri serioase în evoluția copiilor din orfelinate (Spitz, 1945; Buhler 1967). Cercetările lui Goldfarb (1943) au dus la bănuiala că, dacă educația începe timpuriu în condițiile de orfelinat, se determină o reformare permanentă a evoluției caracteriale care, la rîndul ei, duce la grave tulburări în capacitatea de adaptare socială și la formarea de psihopatii. Criticile tot mai vehemente referitoare la educația din orfelinate, care, se bazează mai ales pe lucrările lui Spitz (1945) și Bowlby (1951), au dus la modificări importante în organizarea leagănelor de copii și a caselor de copii preșcolari, ca și la o reorientare a sistemului oficial de ocrotire.

DEPRIVAREA

În marea majoritate a căminelor, ocrotirea sugarilor este despărțită de cea a copiilor mai mari sau, are loc chiar în instituții diferite. Începînd cu Meierhofer & Keller (1966) și Privence & Liptin (1962), este pusă în evidență monotonie și sărăcia în stimuli caracteristică acestor instituții, izolarea sugarilor prin paravane, faptul că, deseori, aceștia sînt legați de pătuțuri și limitarea posibilității de mișcare legată, de aceasta, liniștea nefirească, contactul corporal insuficient cu copiii, lipsa timpului care duce la contacte impersonale și, în sfîrșit, tratamentul de “turmă” aplicat copiilor mai mari. Totuși, în ultimii 20 de ani, au apărut schimbări importante. În multe leagăne de copii, se fac eforturi vizibile pentru a putea oferi copiilor un mediu stimulat. Disponibilitatea unui personal mai numeros, oferă posibilitatea ca, fiecărui sugar în parte, să i se ofere mai mult timp, ca acesta să poată

- Recent am avut ședință de supervizare la care s-a precizat că 60 la sută dintre dosare deja sînt evaluate. Datele acestor evaluări ne vorbesc despre faptul că circa 40 de copii pot fi integrați în familiile lor biologice, 7 copii sînt propuși pentru a fi plasați în sistemul asistenței parentale profesioniste, precum și două adopții.

- *Ce presupune evaluarea dosarului?*

- Un grup de specialiști studiază bine fiecare caz în parte, de ce a nimerit copilul la instituție, cine îi sînt părinții, cum învață, care sînt perspectivele și multe alte capitole de genul acesta. Echipa de evaluare este compusă din 7 educatori, 3 asistenți sociali și 2 supervizori. Facem un plan individual pentru fiecare în vederea integrării copilului în familie. Acolo unde este posibil, mergem mai departe, iar acolo unde constatăm imposibilul, copilul rămîne în instituție. Asta ne este realitatea. În ultima perioadă lucrăm mai mult cu acei care vin, pentru a descoperi, haideți să zicem “pe urme proaspete” cauzele plecării copilului din familie.

- *La Cahul activează un Centru de zi. Este ca o alternativă a internatelor sau a școlilor speciale?*

- Ne bucurăm nespuse de mult pentru că am reușit deschiderea acestui

centru de zi, pentru că, pe de o parte ușurăm povara părinților, pe de altă parte oferim acestor copii șanse egale de a se dezvolta. În Centru nostru de zi sînt plasați 40 de copii cu dizabilități fizice și mintale. Avem defectologi, psihologi, logopezi și toți împreună încercăm să bucurăm niște copii care au nimerit în impas. Folosesc ocazia ca să amintesc și de acei care au contribuit la deschiderea acestui centru: Consiliul Raional Cahul – alimentare și salarizare, UNICEF și Every Child – reconstrucție, instruire și transport. De fapt, sîntem mai mult decît un centru de zi, pentru că deseori, aici organizăm ședințe de instruire atît cu părinții, cît și cu asistenții sociali. Doar un singur exemplu care ne-a cutremurat. La Centru a venit un copil în vîrstă de 12 ani care în viața lui n-a văzut televizor și n-a mers niciodată cu mașina.

- *Sărăcie va mai fi în Moldova, prin urmare, aceste probleme nu vor dispărea atît de repede.*

- Eu sînt optimistă de felul meu. Am avut obstacole de tot felul, dar le-am depășit. O problemă mare de tot este exodul populației peste hotare. Asta înseamnă că primii care au de suferit sînt copiii. E dureros să vezi 2-3 copii numai cu tata, sau și mai rău – cu bunicii bătrîni și neputincioși.

Interviu realizat de
Stan LIPCANU

Șapte la sută dintre copii locuiesc fără părinți

Aproximativ o treime (31 la sută) dintre copiii cu vîrstă de pînă la 15 ani locuiesc împreună cu ambii părinți, iar șapte la sută – fără ambii părinți, arată rezultatele preliminare ale Studiului demografic și de sănătate (SDS), realizat în Republica Moldova de la începutul anului curent de către specialiștii Centrului Național Științifico-Practic de Medicina Preventivă (CNSMP), în colaborare cu experții internaționali. Potrivit rezultatelor SDS, prezentate, în cadrul unei conferințe de presă, situația privind mediul de trăi al copiilor s-a agravat, în comparație cu anul 2000, perioadă în care 16 la sută dintre copiii cu vîrstă de pînă la 15 ani locuiau împreună cu doar un părinte, iar două la sută dintre copii locuiau fără ambii părinți. Specialiștii au precizat că acești indicatori nu iau în calcul copiii care locuiesc în afara gospodăriilor, cum ar fi copiii instituționalizați sau copiii străzii, deoarece esanșionul a vizat doar gospodăriile.

Directorul tehnic al studiului, Oleg Benes, a comunicat că, potrivit rezultatelor preliminare ale studiului, rata totală a fertilității (RTF) în Republica Moldova este de 1,7 nașteri, adică, în medie, o femeie din Republica Moldova da naștere la 1,7 copii pînă la sfîrșitul perioadei reproductive. RTF pentru zonele rurale este mai înaltă (1,8 nașteri) în comparație cu zonele urbane (1,5 nașteri).

Totodată, conform studiului, rata mortalității infantile (RMI) în Republica Moldova este de 13 decese la 1.000 nașteri de copii vii, ceea ce înseamnă că 1 din 76 copii decedează pînă a atinge vîrstă de un an. Evaluarea RMI în comparație cu indicatorii estimați oficial atesta o ameliorare a situației pe parcursul ultimilor 10 ani.

Benes a menționat că rezultatele obținute în cadrul SDS nu diferă cu mult de statisticile oficiale, urmînd a fi utilizate la elaborarea politicilor și diferitor programe de stat în domeniu.

În cadrul SDS a fost colectată informație în bază unui esanșion național reprezentativ de peste 11 mii gospodării, din toate zonele Republicii Moldova, cu excepția Transnistriei. Rezultatele studiului au fost obținute în cadrul interviurilor realizate cu 7.440 femei cu vîrstă între 15-49 ani și 2.508 bărbați cu vîrstă între 15-59 ani.

SDS este sponsorizat de Guvernul Statelor Unite, prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și Fondului Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA).

Atmosferă de cazarmă

Degeaba căutăm vinovații, să căutăm soluții

În spațiul de agrement Vadul lui Vodă, echipa Proiectului „Consolidarea Capacităților în Reforma Politicii Sociale în Moldova” a organizat în vara aceasta un seminar de informare și instruire, cu participarea mai multor factori de decizie, dar și specialiști ai domeniului social din cele trei zone-pilot – Orhei, Ungheni și Cahul .

“Lipsește baza juridică”

Anatol CARAMAN,
consilier raional Orhei,

În perioada sovietică am activat mult timp în acest domeniu și vreau să vă spun că exista un sistem bine pus la punct în ceea ce privește ocrotirea copilului. Acesta e adevărul, deși am fost și sint un anticomunist convins. Acuma toate s-au risipit. Toate neregulile sociale, de fapt, au început încă în anii 90. Această trecere a noastră de la socialism la capitalism a creat un vacuum de putere, inclusiv la nivel local. Și cine are de suferit? Copiii. Nu știu dacă trebuie să căutăm vinovații. Noi trebuie să trecem această perioadă, s-o rezistăm dacă doriți. Sint convins că vom depăși situația de criză. Ceea ce facem astăzi este un început care va da roade peste câțiva ani. Cu toate că (este o părere strict personală) nu cred că problema abordată poate fi soluționată doar pe baze obștești. Este în primul rând problema statului pentru că e vorba de

cetățenii acestui stat. Trebuie să existe o responsabilitate legală față de acești copii.

“Trebuie responsabilizați părinții”

Ion VLAS,
primarul comunei Biești, Orhei

La Biești e ca și pretutindeni în Moldova. Avem mulți copii cu părinți peste hotare, mortalitatea în creștere, natalitatea în scădere. Ceea ce am dezbătut noi aici împreună nu-i altceva decât o modalitate de a ne ordona societatea. La Biești avem un Centru pentru copii și tineret. Noi împărtășim ideea că copilul are nevoie de căldura familiei. Altfel spus, nu trebuie să-l creștem într-o atmosferă de cazarmă. Copiii nu sint vinovați cu nimic de soarta pe care o au. Ei merită mai multe. Plecatul în masă peste hotare este o mare tragedie pentru Moldova. Și mai cu seamă atunci când copiii sint lăsați fără supraveghere. A fost un caz și cred că nu este unicul, chiar și presa a scris, cum doi minori trăiesc singuri în casă, pentru că ambii părinți au plecat în străinătate. De la acești copii te poți aștepta la orice. Problema e de interes național.

“Statul trebuie să ajute părinții...”

Mihai CHIȘCĂ,
directorul Colegiului Pedagogic
Orhei, consilier raional:

Problema este destul de importantă. Noi ne gândim la situația social-economică dar uităm de viitorul nostru care sint copiii noștri. Avem atît de mulți ieșiți de sub controlul societății: unii lăsați de părinți, alții cu părinți în străinătate și multe alte situații de genul acesta. Prin urmare, creștem o viitoare generație bolnavă. Boala se manifestă prin lipsa de atenție din partea organelor de stat. Intrați în orice sat și vedeți cîți copii sint lăsați în voia soartei. Foarte mulți. Cineva ar trebui să se intereseze de acești viitori cetățeni ai Moldovei. Este necesară demararea unui proces complex de soluționare a problemei copilului în dificultate. Întîi de toate trebuie să avem o evidență strictă a acestor copii. După care să găsim răspuns la întrebarea ce facem cu ei, unde-i plasăm, ca de obicei în internate sau găsim alte modalități? Firește, există problema internatelor. Copiii educați aici se deosebesc mult de cei crescuți în familie. Familia este familie. La internat omul nu deprinde ceea ce ia de la părinți. Sintem gata de a lichida internatele? Deocamdată nu. Oricum ceva trebuie de întreprins, puțin cîte puțin, pînă cînd fiecărui copil din Moldova i se va găsi locul cel mai bun.

A cțiunea a fost organizată în cadrul Proiectului de Asistență Parentală Profesionistă (APP) implementat în RM de organizația neguvernamentală EveryChild Filiala din Moldova în colaborare cu autoritățile publice locale.

să îngrijești de un copil aflat în dificultate

Tatiana TĂNASE,
asistent parental profesionist

„Părerea părinților contează”

Am plasată în familie o fetiță, care trece în clasa a-doua. Din prima promoție am avut plasat un băiețel. Particip al patrulea an la Școala de Vară și îmi place extrem de mult modul în care se organizează activitățile cu copiii ce implică si prezența părinților. Desigur, nu ar fi rău să se țină mai mult cont de părerea părinților.

Cred că aceste cunoștințe acumulate aici pe parcursul acestor zile îmi vor prinde mult pe viitor, deoarece aici nu este informație care să nu fie dată fără un scop anume.

Sper că la anul să acumulăm noi cunoștințe ce ne vor servi în viața de zi cu zi.

Ana POPA, APP

„Vrem să îngrijim și alți copii”

...Sint din Colonița. La moment am în plasament un băiețel, un copil cuminte și foarte deștept. Am avut ocazia să-l dau la școală și a terminat clasa I cu note bune.

Cu părere de rău, degrabă ne vom despărți, îl vom întoarce în familia biologică și va merge la școală lîngă părinții săi adevărați. Desigur, ne va fi destul de greu să ne despărțim de acest copil minunat, dar credem că viitorul lui este în sînul familiei unde s-a născut .

Vin la această școală al treilea an și îmi face o deosebită plăcere să învăț lucruri noi în fiecare an. Sint sigură că voi folosi cunoștințele acumulate.

Mi-aș dori ca Dumnezeu să ne înzestreze cu noi puteri ca să luăm noi copii în plasament , să le putem oferi educație exemplară și să le păstrăm sănătatea. Vrem ca Asociația noastră, de asistenți parentali profesioniști să crească și să

se dezvolte, ca să putem oferi căldura părintească și altor copii.

Maria RUSU, APP

„La anul vrem la mare...”

Sint din Chișinău. Avem în familie 5 copii ai noștri și am mai luat încă o fetiță din casa de copii. Am luat-o în plasament cu trei ani în urmă, cînd avea 4 ani și jumătate. Anul acesta o ducem la școală, are 7 ani și jumătate.

Timp de trei ani de cînd frecventez această școală de vară, am acumulat multe cunoștințe interesante și folositoare. Desigur, am dori mai mult , deoarece în fiecare zi sunt lucruri noi, o temă nouă, o informație nouă, ceva ce în viață numai decît ne vor fi de un real folos .

Ar fi bine să mergem un an la mare, și copiilor le va întări organismul iar în timpul anului vor avea mai puține probleme cu sănătatea. Le mulțumim organizatorilor care au făcut posibilă implementarea acestui proiect , astfel contribuind la fericirea unor ființe umane lipsite de îngrijirea și dragostea maternă.

Diana RUSU, voluntar

Un concurs pentru cea mai frumoasă fetiță. De ce nu?

Sunt pentru prima dată aici și mi-a plăcut mult. Pe parcursul a toate aceste 5 zile am fost responsabilă de copii mici și mi-a făcut plăcere să am grijă de ei și să mă aflu mereu în preajma lor. Ca voluntar, dintre activități mi-au plăcut jocurile cu generalul răpit. Însă aceste jocuri au fost anume pentru băieți, deci anul viitor ar putea fi organizat un concurs de „Miss”, să cînte sau chiar să

danseze. Cu atît mai mult că am înțeles că părinții susțin ideea, deci întradevăr au ascultat părerea copiilor și nu ar fi rău dacă s-ar organiza la anul așa ceva. Și sper că la anul ne vom revedea.

Tatiana GUMANIUC, APP

„Ar fi bine să fie și tații, nu doar mamele”

Noi avem în plasament o fetiță de opt anișori. Este clasa a-doua, este o fetiță cu capacități extraordinare. Aici e foarte frumos, interesant pentru copii și de asemenea pentru părinți. Copiii se întîlnesc cu mare bucurie, au activități pe care poate acasa nu le au, mai multă distracție, ocupații foarte interesante ce sunt foarte binevenite unui copil. La orele de instruire am acumulat multe cunoștințe noi și multă informație nouă. Cînd vom fi deja acasă le vom analiza mai amănunțit și desigur le vom aplica în practică.

Ne place mult, toți cei patru ani am fost mulțumiți, ne-am odihnit și ne-am întîlnit cu toții și vă mulțumim mult pentru asta. S-ar mai putea să particip și total, care desigur se implică activ la educația copilului. Ar fi foarte bine să fim împreună, desigur dacă e posibil. Îi mulțumesc celor care au lucrat cot la cot pentru a duce la bun sfîrșit acest proiect.”

Pagini realizate
de Gabriela GRIGORAS

Timp de o săptămână 30 de asistenți parentali profesioniști împreună cu copiii luați în plasament, copiii biologici și asistenții sociali din Chișinău, Cahul, Ungheni și Orhei – în total 121 persoane au fost antrenați în mai multe activități cu caracter instructiv și cultural – distractiv în cadrul unei Școli de vară desfășurată la una din stațiunile de la Vadul lui Vodă.

Asistența Parentală Profesionistă te ajută

Școala de vară a avut drept scop consolidarea capacităților asistenților parentali în lucrul cu copiii, schimbul de experiență și diseminarea practicilor pozitive, consolidarea Asociației Naționale a Asistenților Parentali.

Instruirea asistenților parentali și sociali a fost efectuată de către un grup de experți locali, iar copiii, cu ajutorul voluntarilor de la Amici de Bămbini (AiBi), au fost antrenați în diverse activități distractive. De remarcat că prin

inclusiunea în cadrul activităților Școlii de vară a copiilor din plasament cu cei biologici, organizarea unui program special cultural-distractiv pentru ei – s-a urmărit consolidarea relațiilor dintre ei, inclusiv reabilitarea lor fizică.

Școala de vară pentru asistenții parentali a fost la a patra ediție, prima dată desfășurându-se în anul 2002.

Asistența parentală profesionistă este un serviciu social alternativ adresat copiilor lipsiți de îngrijire părintească din cauza că

sunt orfani sau pentru că nu pot locui temporar împreună cu proprii părinți. În esență APP presupune îngrijirea temporară a unuia sau a mai multor copii într-o altă familie decât cea naturală. În Republica Moldova Asistența parentală profesionistă a fost lansată în anul 2000 și la ora actuală se implementează cu succes în patru raioane ale republicii.

Oferim mai jos opinia unor participanți prezenți la școala de vară

Internatele sînt costisitoare și prea puțin eficiente. La această concluzie țara noastră a ajuns demult, dar soluția problemei se mai lăsa așteptată. Anul

viitor de studii ar putea deveni unul crucial pentru sistemul rezidențial, Ministerul Educației Tineretului și Sportului intenționînd să lanseze o reformă amplă în acest domeniu.

Internatele – costuri mari și eficiență redusă

Potrivit afirmațiilor viceministrului Viorelia Moldovanu-Batrînac, sistemul rezidențial de protecție a copilului este caracterizat prin niște costuri economice și sociale extrem de înalte, iar gestionarea acestor resurse este absolut ineficientă. Rămase moștenire de la fostul sistem sovietic, casele de copii și internatele nu mai corespund cerințelor vremii, majoritatea statelor europene renunțînd demult la această formă de protecție socială a copiilor în dificultate.

Potrivit datelor Ministerului Educației, Tineretului și Sportului, actualmente în republică funcționează 63 de instituții rezidențiale, cu un contingent de mai bine de 11 mii de copii. Majoritatea copiilor care trăiesc în internate și case de copii au părinți – circa 85 la sută, care din anumite motive nu au grijă de ei. În acest context sînt semnificative cauzele din care cei mai mulți părinți ajung să-și plaseze copiii în internate. Pe primele locuri se situează deficiențele de sănătate ale copiilor, privarea de drepturile părintești, abandonul, problemele de sănătate

ale părinților. Circa 30 la suta dintre copiii din internate provin din familii vulnerabile, cu condiții dificile de trai, familii în situație de risc, familii de alcoolici. Există și copii ai căror părinți se află în detenție sau sînt narcomani. De remarcat că în ultimii ani, contingentul internatelor este completat și de către copii ai căror părinți sînt plecați la muncă peste hotare.

În acest context, specialiștii ministerului consideră că urmează a fi revăzut și sistemul de plasare a copiilor în instituții, astfel încît în internate să ajungă doar copiii pentru care nu există o altă soluție. Unii părinți care cred că la internat copilul lor se va simți mai bine decît în familie și caută orice căi de a-și plasa odraslele în grija statului. Pe viitor acest lucru nu va mai fi atît de simplu de făcut. Orice familie care va solicita plasarea copilului într-o instituție rezidențială va fi evaluată de o comisie specială. În cazul în care familia respectivă va întîmpina anumite greutăți se vor căuta posibilități de a o susține pe diferite căi, astfel ca să fie evitată instituționalizarea copilului.

Reforma sistemului rezidențial va asigura și o gestionare mai eficientă a finanțelor pe care statul le alocă pentru întreținerea instituțiilor. Potrivit Domnicăi Gînu, reprezentanta Consiliului național pentru protecția drepturilor copilului, circa 96 la sută din intrările financiare în instituțiile rezidențiale se cheltuie pe salarii, alimentație și pe întreținere și doar 4% se alocă pentru dezvoltare. Specialiștii consideră că autoritățile publice locale din raionul de unde copilul vine în instituție trebuie să aloce o anumită sumă de bani pe contul instituției.

Domnica Gînu, a mai spus că țara noastră are nevoie de un sistem pentru susținerea socială a familiilor. Atunci cînd atînd vîrsta de 18 ani cei mai mulți dintre copiii din internate și din casele de copii de tip familie ajung în stradă, față în față cu problemele lor. În aceste condiții, în fiecare raion ar trebui create niște servicii pentru susținerea absolvenților internatelor.

Natalia PORUBIN

Cheamă viitorul acasă

În primele zile de septembrie, Compania Teleradio Moldova în colaborare cu Consorțiul Every Child Moldova, Ministerul Sănătății și Protecției Sociale, cu sprijinul Uniunii Europene a organizat un telemaraton cu genericul "Cheamă viitorul acasă". Evenimentul televizat s-a înscris în Proiectul "Consolidarea capacităților în reforma politicilor sociale" și a urmărit scopul de sensibilizare a opiniei publice, dar și al autorităților centrale și locale, la tema copii în dificultate. Vă oferim câteva mesaje ale participanților, ca să revenim la discuție în unul din numerele viitoare.

Să mergem înainte, dar nu ca înainte

Internatul nu poate înlocui familia

Stela GRIGORAȘ,
Director EveryChild Moldova

Astăzi în Republica Moldova sînt zeci de mii de copii orfani, instituționalizați sau cu statut de copil nesupravegheat. Un studiu realizat în cadrul Proiectului „ Consolidarea Capacităților în Reforma Politicii Sociale în Moldova”, a demonstrat că factorii esențiali care duc la instituționalizarea copilului, de regulă sînt trei: sărăcia în familie, migrația și mentalitatea părinților, inclusiv a autorităților publice locale, care văd în instituția rezidențială colacul de salvare. Nici unul dintre

cei menționați nu conștientizează că odată plasat în instituție copilul se confruntă cu mari schimbări de personalitate. Din cauză că nu dispune de o relație de atașament cu o persoană adultă, el nu poate să-și dezvolte pe deplin potențialul. Această relație de atașament fizic și intelectual este esențială pentru dezvoltarea copilului, dar și pentru adaptarea lui ulterioară în societate. Și nu pentru că personalul din instituții nu este bine instruit, ci pentru că sistemul de îngrijire rezidențială nu permite ca fiecare copil plasat în instituție să beneficieze de o atitudine individualizată. De fapt, s-a demonstrat că doar mediul familial, (dacă nu biologic, cel puțin alternativ), îi va putea ajuta pe acești copii să depășească starea pe care și-au dezvoltat-o în timpul instituționalizării și să meargă mai departe în dezvoltarea pe deplin a propriilor capacități. Haideți să recunoaștem, sînt părinți ce nu-și dau seama care este rolul lor pe pămînt. Potrivit unor studii, mulți dintre ei au trecut prin aceste instituții, însă nu au acumulat experiența de viață, în special viața de familie. Iată de ce, în cele trei raioane pilot în care activează proiectul nostru, am început să dezvoltăm servicii de sprijin familial care urmărește câteva scopuri:

- de a susține familia pentru a preveni intrarea copilului în instituție;
- de a ajuta părintele să se reabiliteze ca părinte (și aici intervine rolul asistentului social care este moderatorul între copil și familie);
- de a acorda o șansă, de a oferi un sprijin oricărei familii, oricărui părinte care necesită un ajutor.

Legislația actuală nu permite dezvoltarea serviciilor de alternativă

Starea actuală a legislației este un obstacol în dezvoltarea serviciilor de alternativă. Noi, societatea civilă și autoritățile publice locale, care dezvoltăm deja servicii de alternativă, nu putem pune în aplicare tot potențialul, deoarece pînă la moment nu a fost adoptată Legea cu privire la copilul aflat în dificultate. Sînt multe legi declarative care ne permit să realizăm cîte ceva, dar cu părere de rău, nu există acel cadru legislativ care să oblige comunitatea, să oblige autoritățile în dezvoltarea acestor servicii de asistență socială la nivel de comunitate. Numai în asemenea condiții, instituțiile cu timpul ar dispărea.

Serviciul de Asistență Parentală Profesională. De ce?

Asistența parentală profesională este un serviciu, dezvoltat pentru copii lipsiți, permanent sau temporar, de grija părinților. Asistenții parentali profesioniști sînt recrutați, instruiți, apoi evaluați și aprobați de către o comisie multidisciplinară. Dar și procesul de plasare a copiilor în familiile de Asistență parentală profesională nu este aflat de simplu. Se încearcă să se găsească o similitudine între capacitățile Asistentului parental profesionist și necesitățile de dezvoltare ale copilului. Treptat, copilul se adaptează la aceste condiții, după care este integrat în familiile de Asistență parentali profesioniști. Asistența parentală profesională este un serviciu nu doar pentru copii care au nevoie de un sprijin, ci și pentru părinții care au ajuns într-o situație de impas. Tot ei încurajează comunicarea cu mama și tatăl biologic, deoarece cunosce că finalitatea acestui serviciu este reintegrarea copilului în familia naturală.

Cheamă viitorul acasă

John BARRETT,
Lider de proiect
din partea
Uniunii Europene

Menirea Proiectului „Consolidarea Capacităților în Reforma Politicii Sociale în Moldova” este de a reduce ponderea îngrijirii instituționale în Republica Moldova. Studiile realizate în ultimii cîzeci de ani au demonstrat că instituționalizarea nu este benefică pentru dezvoltarea copilului. De aceea, este important să reducem îngrijirea instituțională a copilului, iar pentru stat este important să sprijine familiile vulnerabile ca acestea să aibă posibilități de a-și crește copii. Oamenii din Moldova sînt deschiși pentru dezvoltarea serviciilor de alternativă și acest lucru se întîmplă deja de mai mulți ani. Copilul crescut într-o instituție rezidențială nu beneficiază de acea îngrijire părintească și ei suferă din punct de vedere al dezvoltării sociale. Totodată, suferă din punct de vedere al dezvoltării educaționale, pentru că toate studiile au demonstrat: puțini copii își continuă studiile după instituție. Copii au dreptul de a trăi în familie și acest drept este stipulat de Convenția ONU cu privire la Protecția Drepturilor Copiilor., convenție ratificată și în Republica Moldova

Anatolie DANI, consultant, Ministerul Educației Tineretului și Sportului

Scopul principal al Ministerului Educației a fost și rămîne educația copiilor în familie. Factorii care acționează asupra plasării copiilor în instituțiile rezidențiale sînt bine cunoscuți. Din păcate, în ultimii ani au apărut și alți factori: Este vorba de copii străzii, copii abandonati de părinți în număr foarte mare ., (exemplu - copii

Tatiana GRIBINCEA, șef Direcție Generală Ministerul Sănătății și Protecției Sociale

În urma adoptării Legii Asistenței sociale, inclusiv a reformării administrației publice locale, a fost foarte important să dezvoltăm serviciile comunitare și acest proiect este suport în dezvoltarea serviciilor, în special pentru copii. Se demonstrează că și în Republica Moldova poate fi dezvoltat un sistem integrat de servicii sociale axate pe copil și familie. De asemenea, prin intermediul proiectului, în cadrul Ministerului Sănătății și Protecției Sociale, este deschis un centru unde pregătim asistenții sociali, viitorii prestatori de servicii pentru familiile copiii cărora sînt în situații de risc.

David JONHSON,
reprezentant al Comisiei Europene
Programul Food Security

Situația instituțiilor rezidențiale este îngrozitoare. Copii nu au acces la educația necesară pentru o dezvoltare ulterioară mai bună și nu le sînt respectate drepturile. Pentru o schimbare de situație Comisia Europeană colaborează activ cu Guvernul Republicii Moldova. Drept rezultat au fost acordate cîzeci milioane lei și intenționăm să continuăm această colaborare la nivel central, dar avem nevoie de un răspuns din partea Guvernului. În cazul în care, pînă la sfîrșitul lui octombrie, curent se va înregistra o reducere de 5% a copiilor instituționalizați noi vom mai oferi Guvernului o jumătate de milion de euro.

pînă la vîrsta de 8 ani sînt abandonati în număr de 400 anual) și plecarea părinților peste hotare. Statul trebuie să-și asume responsabilitatea de a acorda sprijin nu numai copiilor aflați în dificultate, dar și copiilor orfani, inclusiv celor care au probleme de sănătate. Toate aceste categorii se află în instituțiile rezidențiale sub protecția autorităților locale.

Noi colaborăm cu direcțiile de învățămînt locale, administrația publică locală, inspectorii responsabili, precum și cu diferite organizații internaționale. Încercăm să depunem toate eforturile pentru prevenirea instituționalizării, în același timp că colaborăm cu reprezentanții Comisiei Europene, Consorțiul EveryChild pentru a soluționa aceste probleme în comun.

Pagini realizate de Ina BĂDĂRĂU și Aliona TERGUȚĂ

Evaluarea în instituțiile rezidențiale din cele trei zone-pilot - **cifre, motive și generalizări**

pentru copii

Buletin informativ editat de Consorțiul EveryChild în colaborare cu Ministerul Sănătății și Protecției Sociale cu suportul financiar al UE

Lacrimi și durere...

din viitor?!

Împreună
pentru copii

Buletin informativ editat de Consorțiul
EveryChild în colaborare cu Ministerul
Sănătății și Protecției Sociale cu suportul
financiar al UE

Design și procesare computerizată:
Ecaterina RUSU

Colegiul de redacție:
Anatol MĂMĂLIGĂ, Stela GRIGORAȘ,
Daniela MĂMĂLIGĂ, Stan LIPCANU,

www.everychild.md
E-mail: office@everychild.md